

Список використаних джерел:

1. Писаренко Н. Л. Діджитал маркетинг. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 100 с.
2. Маркетинг. за ред. Н. Р. Іванечко. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 180 с.
3. Янковець Т. М. Технології цифрового маркетингу. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. 260 с.

УДК 331.4

ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕКУПЕРАЦІЇ ПОВІТРЯ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ЗАЛАХ, ЯК СКЛАДОВА ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Яна Малюженко,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Товарознавство і комерційна діяльність», спеціальність 076 «Підприємництво і торгівля»,

Наталя Ляліна,

д-р техн. наук, професор кафедри товарознавства та комерційної діяльності в будівництві, професор

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

Організація належних умов праці у торговельних приміщеннях регламентується низкою нормативних документів та стандартів, що встановлюють мінімальні параметри щодо потрібного мікроклімату. В Україні це ДБН В.2.2-9-2018 та ДСТУ Б EN 13779:2011. Серед зазначених параметрів такий показник, як температура не повинен опускатись нижче 18°C у холодний сезон і не перевищувати 26°C у теплу пору. Також враховується такий показник, як повітрообмін (кратність), який повинен забезпечувати належну якість повітря у приміщенні. На відміну від житлових приміщень, у торговельних залах він не прив'язаний до кількості людей (оскільки це дуже мінлива величина) і становить 1-2 повні обміни повітря на годину. Зрозуміло, що чим менша площа зали (а, відповідно і її об'єм), тим більшою повинна бути кратність обміну повітря. Витрати тепла на нагрів повітря у приміщенні, яке системою вентиляції постійно видаляється у зовнішнє середовище складають по різних оцінках від 5% до третини від усіх теплових витрат на обігрів приміщення. Варіабельність цього показника залежить від багатьох чинників. Окрім стандартної (запроектованої) вентиляції завжди існує інфільтрація, яка викликана негерметичністю приміщення. В торговельних залах, де існує постійний потік відвідувачів, цей параметр є значним, навіть, якщо в наявності є якісь перехідні приміщення, тамбури тощо. Тим не менш ДСТУ Б В.2.2-19 встановлює, що при різниці тиску у 50 Па між внутрішньою частиною будівлі і зовнішньою, викликана ним кратність обміну повітря (інфільтраційна складова) не повинна перевищувати для класу С – 2, 0 од/г, для класу В – 1,5 од/г і для класу А – 1, од/г. Таким чином в торговельних залах кратність повітрообміну може сягати від 2 і, теоретично, до 4 од/г. Щоправда 50 Па – це практично нереальна величина для звичайних умов (Якби вітер створював такий тиск на

звичайні двері, то для їх відкриття потрібно було б прикласти таке ж зусилля, як і для підняття вантажу масою 10 кг). Разом з тим проблема скорочення витрат тепла через вентиляцію існує і її треба вирішувати.

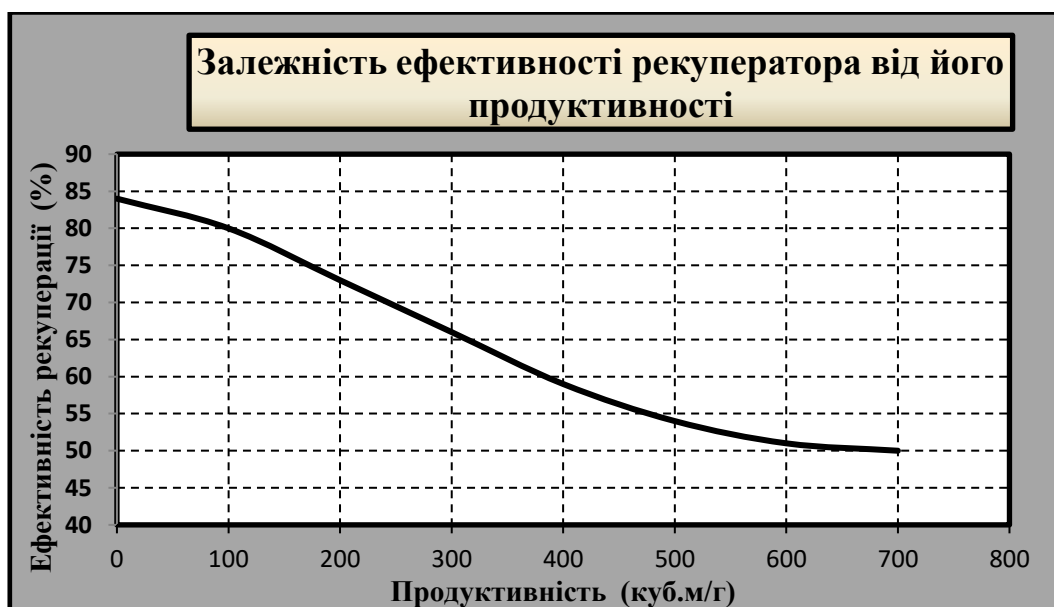
Одним із напрямків забезпечення економії щодо енерговитрат є застосування рекуперації повітря, коли тепло від витяжного повітря передається до припливного через спеціальний теплообмінник тобто холодне підігрівати повітря з вулиці підігрівається теплим повітрям приміщення. На сьогоднішній день існують різні типи рекуператорів (перехресні, прямоточні, протиточні). В якості матеріалу теплообмінника використовують: кераміка, мідь, алюміній, пластик, целюлозу тощо. Плюси кераміки в тому, що вона не боїться корозії. Мінуси – значна тривалість нагріву. Мідь та алюміній швидко реагують на теплопередачу, але сприяють появі конденсату (при значних морозах можливе промерзання). Целюлоза не висушує повітря у приміщенні, але чутлива до вологи і не рекомендується для використання при зовнішній температурі нижче -5°C . За формою теплообмінника рекуператори поділяють на: пластинчасті, спіральні, роторні та з проміжним теплоносієм. Завдяки конструктивним особливостям і властивостям матеріалів, що використовуються рекуператори дозволяють отримувати високу теплопередачу, незначний опір, високі показники співвідношення площі теплообмінника до його маси, тривалий термін експлуатації і максимально спрощену процедуру обслуговування. В рекламі часто зазначають значення ефективності рекуператора до 90%, але як буде показано нижче, це більше маркетинговий хід, ніж реальний показник, оскільки таке значення досягається лише в режимі низької продуктивності, коли через систему проходить не більше декількох десятків кубометрів повітря за годину.

Останні роки спостерігається пом'якшення клімату взагалі і в Києві, зокрема. Тут середньодобова температура взимку за останні три роки не перевищує -4°C . І, як наслідок, витрати тепла в громадських місцях, як то магазини і торгівельні центри, із розрахунку на 1 м^2 не перевищують значення $15\text{-}20\text{ Мкал/м}^2$ на місяць. Для невеликих і середніх торгових приміщень (до 100 м^2) ця величина, як не важко переконатись, буде не більшою за: $20\text{ Мкал/м}^2 * 100\text{ м}^2 = 2\text{ Гкал.}$, або за сьогоднішніми цінами $1654,41\text{ грн./Гкал}$, це буде становити 3300 грн./міс. За різними оцінками, на нагрівання повітря у закладах торгівлі припадає від 5 до 30 відсотків від загальних теплових витрат. Специфіка торгового закладу передбачає постійний потік відвідувачів і, як наслідок значну інфільтрацію, яка може бути як заведено великою. Одночасно є складові (як то теплонадходження від людей та електроустаткування і приладів, від освітлювальних приладів та гарячих поверхонь теплообмінних апаратів і трубопроводів, від сонячної радіації крізь скління тощо) які сприяють нагріванню повітря в середині приміщення. Оскільки торгівля будівельними матеріалами потребує значної вентиляції (шкідливі випаровування, можлива деполімерізація матеріалів), то «вентиляційні» втрати тепла у торгівельній залі слід вважати більш близьким до верхньої межі (30%). Як результат отримаємо,

що, в середньому, за один зимовий місяць на нагрів повітря у торговому залі площею 100м² потрібно витратити близько 0,5-0,6 Гкал/міс.

Враховуючи те, що при обчисленні кратності повітря враховується не реальна висота повітряного стовпа до стелі, а тільки 2,5 м (передбачається, що вище цього значення так звана зона, що не обслуговується і в розрахунку кратності вона не враховується), то обсяг, який потрібно замінити за один «оберт» складає $100 \cdot 2,5 = 250 \text{ м}^3$. Якщо нормативна кратність для торгових зал становить 2, то за годину потрібно «оновити» 500 м³ повітря. І цей обсяг потрібно нагріти до нормативної температури.

Ринок сучасних рекуператорів пропонує устаткування, яке здатне повертати майже 90% тепла назад у приміщення. І це дійсно так, але, повторимось, за умови, мінімальної швидкості повітря, що проходить через них. Ефективність рекуператорів має певну залежність від їх продуктивності – обсягу повітря, що проходить через них. Для найбільш поширених перехресних рекуператорів залежність ККД від продуктивності подана на рис. 1.

Рис. 1. Залежність ККД рекуператора від його ефективності

Якщо для приміщення в 100 м² треба «продувати» 500 м³, то реальний ККД буде на рівні десь 55% (для більш просунутих моделей – 65%). Іншими словами, в приміщення ми будемо повертати лише 0,25-0,30 Гкал щомісяця. Економія в поточних цінах буде складати 400-500 грн. щомісячно. Враховуючи тенденції щодо кліматичних змін і оцінюючи тривалість опалювального періоду 5 місяців, то можна очікувати, що за один опалювальний сезон використання рекуператора дасть економію в 2000-2500 грн.

Впровадження будь-якого «покращення» зазвичай ставить питання співвідношення «ефективність-вартість». Враховуючи те, що зараз на ринку ціни рекуператорів з такою продуктивністю починаються від 10000 грн., а їх монтаж і установка становлять до половини його вартості, то окупність буде не меншою за 7-8 років з тенденцією до більшого значення (обслуговування,

заміна фільтрів, споживання електрики тощо), а не рекламні 2-3 роки. Однак, враховуючи довгострокові економічні переваги, ризик зростання цін на енергоносії та загальний тренд в країні на енергозбереження, це може виявитися вигідним інвестиційним рішенням у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Будівельна кліматологія: ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010. [Чинний від 2011-11-01]. Мінрегіонбуд України. Київ: Укрархбудінформ, 2011. 123 с. (Національний стандарт України).
2. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. [Чинний від 2007-07-01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 47 с. (Національний стандарт України).
3. Теплова ізоляція будівель: ДБН В.2.6–31:2006. [Чинний від 2007–04–01]. Київ: Укрархбудінформ, 2006. 65 с. (Державні будівельні норми України).
4. Francois C. Badin / Hybrid Vehicles/ Editions Technip with a Product Code of B-950, ISBN of 9782710809944, 2013-07-01 352 с.

УДК 658.8

ОЦІНКА ПОТОЧНИХ РИНКОВИХ УМОВ ТА ДИНАМІКИ ПОПИТУ НА МАРКЕТИНГОВІ ПОСЛУГИ

Анна Рокицька,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ОПП «Товарознавство та комерційна діяльність»,

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,

Антоніна Самойленко,

канд. техн. наук, професор кафедри товарознавства

та комерційної діяльності в будівництві, доцент

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

Аналіз сучасного стану попиту на маркетингові послуги є важливим елементом дослідження ринку в умовах швидко змінюваного економічного середовища. Попит на ці послуги безпосередньо залежить від ряду макро- та мікроекономічних чинників, які змінюються в залежності від регіональних і глобальних ринкових умов. Дослідження динаміки попиту дозволяє не лише відстежувати основні тренди та зміни в маркетинговій сфері, але й сприяє розвитку інноваційних підходів до формування стратегій просування товарів і послуг.

Визначення основних напрямів зростання попиту на маркетингові послуги, виявлення проблемних питань та прогнозування майбутніх змін у маркетинговій галузі.